

Ἀπουλ. (Στερνατ. κ. ἀ.) Καλαβρ. (Μπόβ.) Καπ. (Ἀραβάν. Γούρτον.) Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ. Οἶν. Ὁφ. Σάντ. Τρίπ. Τραπ. κ. ἀ.): Δουλεύω - κλαδεύω - ξελακκώνω - ξεφυλλίζω - σκάβω - τρυγάω - φυτεύω ἀμπέλι κοιν. Ἀκκίζω τ' ἀμπέλι (λακκίζω, κατασκευάζω λάκκους περὶ τὰ κλήματα τῆς ἀμπέλου) Νάξ. (Βόθρ.) || Φρ. Ἐπῆγε σὰν τὸ σκυλλί'ς τ' ἀμπέλι (ἐπὶ τοῦ φονευθέντος ἢ παθόντος τι ἄνευ τιμωρίας τοῦ ἐνόχου Πβ. ΦΚουκουλ. ἐν Ἡμερολ. Μεγάλ. Ἑλλάδ. 1930 σ. 436) σύνθηθ. Πιάσ' τ' ἀμπέλια του (ἐπὶ τοῦ διαφυγόντος καὶ δραπετευ-σαντος) πολλαχ. Ἡδρ' ἀδέλι δίχως σκύλλο (ἐπὶ τῶν μὴ προσ-κρουόντων εἰς ἀντίδρασιν) Κρήτ. Ἐχ' ἀδέλ' (εἶναι ἡλίθιος) Λέσβ. Μοιάζει σὰν τζορδατζίδικ' ἀμπέλι (ἐπὶ ἐργασίας ἀμε-λῶς γενομένης ὑπὸ ξένων ἕνεκα ἀφροντισίας τοῦ κυρίου) Α.Ρουμελ. (Σωζόπ.) Τ' ἀδέλια του κούτσουρα (ἐπὶ τοῦ ὅλως ἀφρόντιδος) Κεφαλλ. Εἶν' ἀδέλ' ἀκλάδιφτου (ἐπὶ ἀμαθοῦς) Σάμ. Σὰν δὲν ἔχῃς δουλειά, πῆγαινε 'ς τ' ἀμπέλι νά 'βρῇς (ὅτι ἡ ἀμπελος κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν τοῦ ἔτους ἔχει ἀνάγκην φροντίδος) Αἴγιν. Μπῆκε 'ς τ' ἀμπέλια (ἐπὶ ἐκείνου, ὅστις ἀρχίζει νὰ καταλαμβάνεται ὑπὸ τῆς ζάλης τῆς μέθης) Πελοπν. (Καλάβρυτ.) κ. ἀ. Εἶναι μέσ' 'ς τὴ μέση 'ς τ' ἀμπέλι (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Πελοπν. (Ἀρκαδ. κ. ἀ.) Ἐπέρασε ἀπὸ τ' ἀμπέλια (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Ἡπ. κ. ἀ. Εἶναι μέσ' 'ς τ' ἀμπέλι μπασμένος (συνών. τῇ προηγου-μένη. Πβ. ἐν Ἀνθολ. Παλατ. 7,384 «γραῦς ἀμπελίνη», ἐπὶ μεθύσου) Πελοπν. (Κλουτσινοχ.) κ. ἀ. Σ' τ' ἀμπέλι τὸν εἶχαμε (ἐπὶ τοῦ ἀπλήστως τρώγοντος. Ἡ ἐν τῇ ἀμπέλῳ ἐργασία οὕσα βαρεῖα προκαλεῖ καὶ μεγάλην πείναν) Πελοπν. Ἀς ἔρῃ νὰ μοῦ κάμῃ τ' ἀμπέλι χωράφι (λέγεται τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἀκούοντος ἀπειλᾶς, ὡς περιφρονεῖ) Πελοπν. (Ἀργ.) Τώρα βήκαμε 'ς τ' ἀδέλια (τώρα ἐνοήσαμεν. Πβ. συνών. φρ. τώρα μπήκαμε 'ς τὸ νόημα) Κεφαλλ. Ἀδέλι χωράφι (φρ. παιδικὴ κατὰ τὴν διανομὴν εἰς δύο ἴσα μέρη πράγματός τινος) Κεφαλλ. Κάνε ἀμπέλια (φρ. κατὰ τὴν παιδιὰν τὴν λεγομένην ἀμπελάκι, δι' ἧς διατάσσεται ὁ φύλαξ νὰ ἀπομακρυνθῇ τοῦ κύκλου διὰ νὰ ἔχουν οὕτως οἱ παῖκται διάστημα πρὸς ἐλευθέραν κίνησιν) Πελοπν. (Χοτοῦσ.) || Παροιμ.

Πῶχ' ἀμπέλια ὡς βάλ' ἀργάτες | καὶ καράβια καλαφάτες
(ὅτι ὀφείλουν νὰ φροντίζουν περὶ πράγματός τινος οἱ περὶ αὐτοῦ ἐνδιαφερόμενοι. Πβ. καὶ τὴν συνών. φρ. ὁ ποῖος ἔχει τὰ γένεια ἔχει καὶ τὰ χτένια) Κωνπλ. κ. ἀ.

Ἀπὸ μικρὸς ἐφύτευεν ὁ φρόνιμος ἀδέλι
κι ἀγάλη ἀγάλη ἐγίνηκε ἡ ἀγουρίδα μέλι

(τὰ καλὰ ἔργα ἐν τέλει ἀμείβονται) Κεφαλλ. κ. ἀ.

Ἐκειὸς ποῦ μᾶς χρώσταε μᾶς πῆρε καὶ τ' ἀδέλι
(ἐπὶ τοῦ ἄγαν ἀδικούντος) Κεφαλλ.

Τ' ἀμπέλια θέν ἀμπελουργὸς καὶ τὰ καράβια ναῦτες,
τὰ ροῦχα τὰ μεταξωτὰ κορμιά γιὰ νὰ τὰ βάξουν
(ὅτι τὰ μεγάλα ἔργα ἀπαιτοῦν δεξιὸν καὶ ἐμπείρους ἐργά-
τας) ἄγν. τόπ.

Τ' ἀμπέλι θέλ' ἀμπελουργό, τὸ σπῖτι νοικοκύρι
(συνών. τῇ προηγουμένῃ) ἸΒενιζέλ. Παροιμ.² 290,86.

Τοῦ νοικοκυροῦ τὸ μάτιν κοπρὰ 'ς τ' ἀμπέλι
(μόνον ὁ ἰδιοκτήτης φροντίζει εὐλκρινῶς περὶ τῶν κτη-
μάτων αὐτοῦ) Μεγίστ. Ὅταν δῇς ἀρκούδα 'ς τοῦ γειτόνου
τ' ἀμπέλι, περιμένε τὴν καὶ 'ς τὸ δικό σου (ὅτι εἶναι ὀρθὸν
καὶ σύμφορον νὰ βοηθῇ τις τὸν γείτονα ἀπειλούμενον ὑπὸ
κινδύνῳ) ἸΒενιζέλ. Παροιμ.² 234,839. Τὰ δικά σ' τ' ἀμπέλια
φράζε καὶ τὰ ξένα μὴ γυροῦς (μὴ πολυπραγμονεῖ περὶ τῶν

ξένων ὑποθέσεων) ἸΒενιζέλ. Παροιμ.² 286,24 Τί σὲ μέλει
πὸ τοῦ παπᾶ τ' ἀμπέλια καὶ ρωτῆς; (συνών. τῇ προη-
γουμένῃ) ἄγν. τόπ. || Ἀσμ.

Ἀδέλι μου φαρδόφυλλο καὶ φονδοκλαδεμένο,
θὰ σὲ πουλήσω, ἀδέλι μου, καὶ θὰ σὲ παζαρέψω,
χρέος πολὺ μὲ ρίξανε, νὰ τὸ πλερώσω θέλω.

Θράκ. Συνών. ἀμπελεῶνας, ἀμπελῶνας. Ἡ λ. καὶ
ὡς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. Ἀμπέλ' Ἡπ. Ἀμπέλια πολλαχ.
Ἀμπέλι Πόντ. (Τραπ.) 3) Κῆπος Μεγίστ. Πόντ. (Ἀμισ.)
4) Ἀγρὸς Χίος
Πβ. ἀμπελότοπος.

ἀμπελιάρικος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀμπελάρικος Πόντ.
(Ὁφ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. ἀμπελί καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.
-ιάρικος.

Κατάλληλος διὰ τὴν ἀναρρίχσιν καὶ καρποφορίαν
τοῦ κλήματος: Δεντρὸ ἀμπελάρικο.

ἀμπελιᾶτης ὁ, ἀμάρτ. ἀμπελιᾶτ'ς Προπ. (Κούταλ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. ἀμπελί καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.
-ιᾶτης.

Ὁ ἀσχολούμενος εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου,
ἀμπελουργός: Οἱ ἀμπελιᾶτες ἀπ' τὸ μεσημέρι ἄφιναν τοῖς
δουλειᾶς τους. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀμπελάρης.

ἀμπελιᾶτικο τό, Λεξ. Ἡπίτ. ἀδελῶτικο Ἄνδρ.
Πελοπν. (Οἶν.) κ. ἀ. ἀμπιλιᾶτ'κον Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *ἀμπελιᾶτικος οὐσιαστικο-
ποιηθέν.

1) Ἡ ἀμοιβὴ τοῦ ἀμπελοφύλακος Ἄνδρ. Πελοπν.
(Οἶν.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) κ. ἀ. Συνών. ἀμπελικῶν, ἀμπελοφυλάκιᾶτικο. 2) Ἐνικ. καὶ πληθ., ὁ ἀμπε-
λικὸς φόρος Πελοπν. —Λεξ. Ἡπίτ.

ἀμπελίδα ἡ, Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ. Ἐλευθερουδ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὗς. ἀμπελῖς. Πβ. καὶ ἀγριαμπελίδα.

Τὸ φυτὸν ἀγρᾶμπελη, ὁ ἰδ.

ἀμπελίζω Πελοπν. (Καλάμ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. ἀμπελί.

Φυτεύω ἄμπελον: Γνωμ.

Ὅπου εἶν' ἀμπέλι ἀμπέλιζε κι ὅπου χωρὶ κατόικα.

Συνών. ἀμπελεύω, ἀμπελώνω, ἀντίθ. ξαμπελεύω.

ἀμπελική ἡ, Ἀθ. —Λεξ. Κομ. Αἰν. ἀδελικὴ Κρήτ.
Μακεδ. (Χαλκιδ.) κ. ἀ. ἀμπελικεῖα Ἀθ. Κύπρ.

Τὸ θηλ. τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. ἀμπελικὸς οὐσιαστικοποι-
θέν. Ἡ λ. καὶ παρὰ Βλάχ. Διὰ τὸ ἀμπελικεῖα πβ. ἀγα-
πητικὸς-ἀγαπητικεῖα, κακὸς-κακειᾶ κττ.

1) Τὸ ἔργον τοῦ ἀμπελουργοῦ, ἡ ἀμπελουργία Ἀθ.
Μακεδ. (Χαλκιδ.) —Λεξ. Αἰν. Ἡ σημ. καὶ παρὰ Βλάχ.

β) Ἡ θητεία τοῦ ἀμπελοφύλακος Κρήτ.: Ἐκαμα τὴν
ἀδελικὴ μου. Συνών. δραγατικὴ. II) Μέγας ἀμπελῶν,
ἀγροτικὸν κτῆμα μεθ' ὀλοκλήρου τῆς περιοχῆς, ἥτοι ἀμπε-
λῶνος, κήπου, ὁπωροφόρων δένδρων καὶ τῆς οἰκίας τοῦ
ἀμπελουργοῦ Ἀθ. Κύπρ. —Λεξ. Κομ. Αἰν. Ἡ λ. καὶ ὡς
τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. Ἀμπελικὴ Πελοπν. Ἀμπιλικὴ Μακεδ.
Ἀδελικὴ Θεσσ.

